

N:o 100.

Af herr **O. W. Redelius**, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande af en allmän lifränteanstalt för riket m. m.*

Till 1895 års Riksdag aflemnades en kongl. proposition med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete. Vid propositionens behandling af Riksdagen yppade sig skiljaktiga meningar både inom utskottet och inom Riksdagens båda kamrar angående den ifrågasatta försäkringens detaljer, grund och omfång. Till sist gjorde sig den meningen gällande, att ytterligare utredning erfordrades, innan afgörande beslut fattades uti en i samhällslifvet så djupt ingripande fråga. Riksdagen beslutade skriva till Kongl. Maj:t och anhålla om erforderlig utredning och förnyad pröfning af lagförslaget.

Man har alltså att vänta en utredning, hvaraf sannolikt med önskad tydlighet kommer att framgå bland annat:

1. Huruledes man på lämpligt sätt må kunna undgå de med en pensionering på invaliditetsprincipens grund förenade vanskligheter, såsom simulation, svårigheten att med visshet afgöra, *om* och *när* sådan invaliditet föreligger, som kan anses berättiga till pension m. fl.

2. Huruvida arbetareförsäkringsspörsmålet kan tillfredsställande lösas på det sätt, som komiterade föreslagit, nemligen att ur mängden af lika förtjente och lika behöfvande uttaga hvarannan eller hvar tredje och gifva honom pension men låta de öfriga förblifva utan. Enligt förslaget i fråga skulle, när försäkringen kommit i full gång, omkring 250,000 personer komma i åtnjutande af pension. Men vid 1893 års slut funnos i riket, enligt Sveriges officiella statistik, 770,000 personer, som fyllt 55 år, bland dessa 565,000, hvilka voro öfver 60 år gamla.

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 20 Häft. (N:is 100—108.)

3. Huruvida de föreslagna pensionsbeloppen kunna anses vara väl och sins emellan rättvist afvägda, då man åt en grupp män velat tillerkänna från 76 till 320 kronor, åt en andra grupp män från 63 till 185 kronor, och åt kvinnor såsom en tredje klass endast 55 kr. 20 öre intill 104 kronor. Man torde här kunna blygsamt få fråga, om ej billighet och rättvisa mer tillgodoses, om alla få lika. Enligt det kongl. förslaget skulle efter 80 år utdelas årligen i pensioner en summa af omkring 30 millioner. Vid lika fördelning skulle detta göra 120 kronor på vardera. Få några mer, så få andra så mycket mindre.

4. Huruvida pensionernas antal och belopp stå i passande förhållande till uppoffringarnes storlek, hvilka enligt komiterades beräkningar skulle under de första 30 åren uppgå till 8,617,000 kronor, derefter under 50 år 11,956,000 kronor årligen, och sedan $10\frac{1}{2}$ millioner kronor om året. Så stora summor, om de beviljas och om de oafkortadt erläggas, och om de inflytande beloppen kunna fördelaktigt placeras och göras räntebärande efter $3\frac{1}{2}$ %, torde vara tillräckliga att gifva en pension af 146 kronor åt hvar och en, som fyllt 60 eller 61 år, vid hvilken tid invaliditet i allmänhet läser inträffa. En annuitet om $10\frac{1}{2}$ millioner med ränta på ränta efter $3\frac{1}{2}$ % under 60 år bildar, om jag räknat rätt, ett kapital af 2,063,427,261 kronor. Ett års ränta derå 72,219,954 + annuiteten $10\frac{1}{2}$ millioner = 82,719,954 kronor. Delas detta sistnämnda belopp lika emellan så många personer, hvilka inom riket vid 1893 års slut uppnått 60 års ålder eller mer, hvilka utgjorde ett antal af 565,000, så får hvar och en 146 kronor (— 229,954 kronor skulle ändå blifva kvar till annat ändamål —).

5. Huruvida det kan anses lämpligt att bestämma en ålder af 70 år såsom den åldersgräns, efter hvilken man utan vidare skulle blifva pensionsberättigad. Men vill man detta, så erfordras hvarken $10\frac{1}{2}$ eller $8\frac{1}{2}$ millioner om året. 3,000,000 om året torde då räcka till, om ingen utdelning sker förr än efter 70 år. En annuitet af 3 millioner med ränta på ränta under 70 år gör under förutnämnda förutsättningar en summa af 866 millioner. Ett års ränta derå 30,220,000 + annuiteten 3,000,000 = 33,220,000. De, som vid 1893 års slut fyllt 70 år eller mer, voro inom hela riket till antalet 228,020 personer. Hvar och en af dessa skulle alltså kunnat erhålla 145 kronor (— 157,100 skulle ändå återstå för andra behof —), om utdelning skett lika till alla.

För den händelsen, att den förnyade pröfning och den erforderliga utredning, hvarom Riksdagen anhållit, skulle med önskvärd tydlighet lägga i dagen, att en *partiel* arbetareförsäkring på invaliditetsprincipens grund är förenad med stora vanskligheter att realisera och dessutom mindre fördelaktig såsom icke tillfredsställande berättigade kraf, så torde deri ligga en allvarlig maning att undersöka, huruvida ej en *allmän* pensionering i form af ålderdomsförsäkring skulle kunna på lämpligt sätt åstadkommas på likställighetens grund, så att obligatoriska insatser och pensioner blifva lika för alla. I sådant syfte torde den länge kända och till någon del bepröfvade lifräntepncipen förtjena att å nyo tagas i öfvervägande. Jag vill dertill gifva anledning genom följande projekt:

1:o.

För hvarje lefvande födt barn insättes under första lefnadsåret en så stor summa, att barnet, om det uppnår 55 års ålder eller, om detta anses för tidigt, vid något högre ålder kan erhålla en lifränta af 100 kronor årligen under sin återstående lifstid. Men på det fondbildningen icke måtte blifva onödigt stor eller afgifterna för höga, böra de vid inträdet i pensionsåldern kvarlevande ärfva de dessförinnan aflidnes insatser, så att inga andra insatta medel skulle återfås, om icke insatserna för barn, som aflida under första lefnadsåret. Förmögna föräldrar erlægga afgifterna sjelfva för sina barn, fattiga få afgifterna för sina gratis af stat och kommun antingen till hälften af hvardera eller på annat sätt. Äfven en del af mellanklassen torde ock böra erhålla någon hjälp till afgifternas erläggande, helst insatserna måste blifva obligatoriska för *alla* barn, emedan de, som vid sin födelse hafva rika föräldrar, kunna vid äldre år blifva fattiga och fattigmans barn kunna vinna rikedom. Pensioner till lika belopp skulle tilldelas alla vid inträdet i pensionsåldern med undantag af dem, som åtnjuta pension af staten till samma eller högre belopp. Om för sådan pensionering, som här ifrågasättes, skulle erfordras ett årligt bidrag af 6 millioner eller möjligen något deröfver (beroende på den pensionsålder, man vill bestämma), så bör detta ej verka afskräckande på dem, som velat vara med om årsbidrag af 10¹/₂ millioner, ej heller på Kongl. Maj:t, som förklarar en fondökning af 7 millioner om året icke vara farlig.

2:o.

Hvarje lagstadd tjenare med årstjänst bör anse såsom sin rätt och pligt att af sin lön årligen insätta 10 kronor i 10 år för att derigenom

höja sin lifränta från 100 till 200 kronor. Derutöfver skulle hvar och en ega frihet att göra insättningar till höjande af sin pension inom vissa bestämda gränser.

Med anledning af det anförda vill jag vördsammast hemställa,

att Riksdagen ville besluta

a) att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda frågan om inrättande af en allmän lifränteanstalt för riket och derefter för Riksdagen framlägga sådant förslag, hvartill utredningen kan gifva anledning;

b) att anvisa ett anslag af 5,000 kronor till bestridande af kostnaderna för denna utredning.

Stockholm den 28 januari 1896.

O. W. Redelius.

N:o 101.

Af herr **L. A. Eklund** från Norrköping, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i kongl. förordningen om kyrkostämman m. m. den 21 mars 1862.*

Då vid 1881 års riksdag lagutskottets utlåtande beträffande Kongl. Maj:ts proposition angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg behandlades i Första Kammaren, uttalade utskottets ordförande, herr Lagerstråle, den åsigten, att »lämpligaste utvägen att ordna dessa för-